

Forord

Denne håndbog er blevet til i et samarbejde mellem Capital Associates og NCO China. Capital Associates er et kinesisk advokatfirma, som har specialiseret sig i at yde juridisk rådgivning til udenlandske virksomheder med ønske om at investere i eller handle med Kina. NCO China er et konsulentfirma, der tilbyder konsulentbistand ved etablering af virksomhed i Kina, Hong Kong, m.fl., samt regnskabs-, skatte- og HR-service til udenlandske virksomheder i Kina.

Både NCO China og Capital Associates betjener en bred vifte af klienter, fra store multinationale selskaber til små og mellemstore virksomheder. Vi er i forvejen kendt af hovedparten af de danske virksomheder i Kina, og det er vores mål fortsat at være på forkant med at rådgive netop danske virksomheder om mulighederne på det kinesiske marked.

På trods af, at Kina efterhånden har været åben for udenlandske investeringer i en årrække, og at de fleste store virksomheder allerede har en fod inden for på det kinesiske marked, er det vores erfaring, at Kina fortsat er et fremmed forretningsland for mange. Formålet med denne håndbog er at give et overblik over de grundlæggende regler og de praktiske forretningsmæssige forhold, der er relevante at kende, når man driver virksomhed i Kina. Håndbogen giver samtidig svar på de hyppigst forekommende spørgsmål fra vores klienter.

Da Kina er midt i en rivende udvikling, hvor regler og praksis ændres løbende, kan håndbogen kun være et øjebliksbillede. Vi står derfor gerne til rådighed med opdatering af information og svar på spørgsmål om de emner, håndbogen behandler.

Bagerst i bogen findes en liste med kontaktoplysninger på vores kontorer i Kina, Hong Kong og Danmark.

Håndbogen findes også i en engelsksproget udgave.

Ansvarsfraskrivelse:

Bemærk venligst, at indholdet af denne bog alene skal betragtes som uforpligtende information og vejledning. Capital Associates og NCO China er uden ansvar for eventuelle fejl og mangler i bogen uanset årsagen til disse.

Marts 2010.

© Capital Associates, Beijing – China, Advokat Birgitta Bundgaard

© NCO China, Beijing – China, Økonom Jette Renneberg

Retssystemet og lovgivningsprocessen i Kina

Det er de fleste bekendt, at siden dannelsen af folkerepublikken i 1949 har Kinas kommunistiske parti været det eneste indflydelsesrige politiske parti i Kina. Partiets medlemmer har stor magt overalt i det kinesiske samfund, idet de sidder centralt placeret i den lovgivende forsamling, i det administrative apparat og i retsvæsenet.

Det kommunistiske partis indflydelse er også tydelig derved, at det kinesiske statsråd, inklusiv ministerier og kommissioner, og den kinesiske højesteret refererer til den nationale folkekongres, som domineres af medlemmer af det kinesiske kommunistparti.

Af disse grunde er det en ubestridelig kendsgerning, at det kommunistiske parti har den endelige beslutningskompetence i alle væsentlige spørgsmål i Kina, og at den traditionelle opdeling mellem den lovgivende, udøvende og dømmende magt kun eksisterer i begrænset omfang i Kina.

På trods heraf er der ingen tvivl om, at Kinas åben-dør politik og den imponerende økonomiske udvikling indenfor de seneste 30 år har haft en væsentlig indflydelse på retssystemet i nutidens Kina. For at tiltrække udenlandske investeringer og sikre et stabilt økonomisk klima, har den kinesiske regering arbejdet hårdt på at ændre styringsmekanismerne i landet fra at være baseret på politiske dekretter til i højere grad at være baseret på lov og ret. I de senere år har den kinesiske regering således udstedt et stort antal love og foranstaltninger, som for manges vedkommende er baseret på vestlig lovgivning.

Regelsystemet

Den højeste regeludstedende myndighed er Folkekongressen (NPC). Den har kompetence til at ændre forfatningen og at udarbejde de såkaldte grundlæggende love. Herudover vedtager NPC love, forskrifter og beslutninger.

Det kinesiske regelhierarki er som følger:

1. Forfatningen
2. Nationale love udstedt af NPC
3. Administrative anordninger udstedt af statsrådet
4. Lokale forordninger udstedt af folkekongresser på lokalt niveau
5. Administrative og lokale regelsæt udstedt af et administrationskontor eller en lokalregering

De kinesiske love er ofte meget bredt formulerede og overlader dermed vide skønsbeføjelser til de myndigheder, som skal gennemføre dem. Nogle love indeholder sågar ikke meget mere end en række principper. Det er kun regulativer så som administrative regler, cirkulærer og lokale vedtægter, som indeholder nogen grad af klarhed.

Statsorganer

Foruden kommunistpartiet er de primære statsorganer Folkekongressen (NPC), præsidenten og Statsrådet.

Andre vigtige statsorganer er domstolene og anklagemyndigheden.

Folkekongressen

Kinas folkekongres, også kaldet "National People's Congress" (NPC), er defineret i landets 1982-grundlov som det højeste stats-

organ, uden samtidig - som det tidligere var tilfældet - at være direkte identificeret med Kinas kommunistiske parti. Selvom der har været en udvikling i retning af at give NPC en større selvstændig rolle, er billedet af et uafhængigt og demokratisk parlament temmelig teoretisk. Mange iagttagere er af den opfattelse, at Folkekongressen, med dens store overvægt af medlemmer fra det kommunistiske parti, blot er en måde hvor på det kommunistiske parti kan legitimere sin magt.

Folkekongressen har følgende formelle funktioner:

- At ændre og stadfæste landets grundlov og øvrige grundlæggende love.
- At overvåge, at landets grundlov og øvrige love bliver overholdt og håndhævet.
- At vælge republikkens præsident og vicepræsident.
- At udnævne landets premierminister efter indstilling fra præsidenten.
- At vælge højtrangerende embedsmænd til Statsrådet, kommissioner og justitsvæsenet.
- At godkende statens budgetter og økonomiske prioriteringer.
- At overvåge Den Stående Komité og Statsrådet.

Folkekongressens ca. 3.000 delegerede vælges for fem år ad gangen, og kongressen samles en gang årligt til delegeretmøde. De delegerede vælges ikke direkte af folket, men af folkekongresser på provinsniveau og af militæret.

Det daglige arbejde i Folkekongressen varetages af en stående komité og en række andre komitéer. Den Stående Komité har vide lovgivningsmæssige beføjelser, idet den har kompetence til selvstændigt at vedtage og ændre alle love med undtagelse af de love, som er forbeholdt Folkekongressen. Den Stående Komité rapporterer løbende om sit arbejde til Folkekongressens medlemmer.

Folkekongressen nedsætter endvidere særlige komitéer, som under ledelse af Den Stående Komité undersøger, drøfter og udarbejder udkast til love og beslutningsforslag.

Ifølge gældende regler for vedtagelse af love i Folkekongressen, skal et lovforslag igennem fire trin for at blive til lov:

1. Fremsættelse af lovforslaget ved særligt kvalificerede personer eller organisationer som f.eks. Folkekongressens præsidium, en delegation under Folkekongressen eller Statsrådet.
2. Lovforslaget drøftes af relevante interessegrupper og komitéer, hvorefter konklusionerne og et nyt udkast videregives til Folkekongressens præsidium.
3. Lovforslaget sættes til afstemning i Folkekongressen. Lovforslaget er vedtaget, hvis et flertal blandt de delegerede stemmer for det. Hvis et flertal stemmer imod, bortfalder forslaget eller sendes tilbage til den forberedende komité til fornyet behandling.
4. Den endelige version af lovforslaget godkendes af Folkekongressen, og lovforslaget kundgøres herefter som lov af præsidenten.

Den lovgivningsprocedure, som Den Stående Komité skal følge, er stort set magen til.

Statsrådet

Statsrådet er den myndighed med størst administrativ magt i Kina og kan sammenlignes med et ministerium.

Til at lede Statsrådet og dets ministerier og kommissioner udpeges en premierminister, et antal vicepremierministre (i øjeblikket 4), statsrådgivere (i øjeblikket 5), et antal ministre (i øjeblikket 25), nationalbankdirektøren, en "Auditor-General" samt en "Secretary-General", som er ansvarlig for den daglige ledelse af Statsrådet.

Selvom Folkekongressen og dens stående komité udgør den lovgivende magt i Kina, har Statsrådet også visse lovgivningsmæssige beføjelser i forhold til:

- At vedtage administrative regler, træffe afgørelser samt udstede tjenstlige ordrer.
- At fremlægge lovforslag til NPC eller dens stående komité.
- At implementere lovgivning vedrørende den nationale økonomiske og sociale udvikling, statsbudgettet, udvikling af by- og landområder, uddannelse, videnskab, kultur, offentlig sundhed, sport, befolkningsudviklingen, offentlig sikkerhed, retsvæsenet og forsvaret.
- At ændre eller ophæve ukorrekte befalinger, direktiver og forskrifter udstedt af ministerier og kommissioner.

Domstolssystemet

Det centrale domstolssystem i Kina er inddelt i fire niveauer, som fra top til bund ser ud som følger:

- The Supreme People's Court (højesteret)
- The Higher People's Courts (provinsretter)
- The Intermediate People's Courts (overordnede byretter)
- The Basic People's Courts (underordnede byretter)

Derudover findes der en række særlige domstole, som håndterer sager med tilknytning til militæret, jernbanetrafikken, søret og skovbrug.

De lokale domstole refererer til de lokale folkekongresser på det tilsvarende niveau og deres stående komitéer, mens den kinesiske højesteret refererer direkte til den nationale folkekongres' stående komité, som vælger rettens præsident.

Hver domstol er sædvanligvis inddelt i et antal afdelinger, som hver især håndterer forskellige typer af sager, så som straffesager, civile sager, sager med en økonomisk genstand osv. Simple og små sager behandles normalt af en enkelt dommer, mens større og mere komplicerede sager samt ankesager behandles af et kollegium bestående af 3-5 dommere.

Kinas højesteret er placeret i Beijing og herfra udgår den højeste juridiske magt i landet. Over 200 dommere er tilknyttet domstolen, som er inddelt i tre afdelinger, der varetager henholdsvis straffesager, civile sager og sager, som har en økonomisk værdi.

Ifølge den gældende forfatning, har Kinas højesteret følgende funktioner:

- Retten skal varetage alle sager, som
 - a) er af største betydning
 - b) er blevet anket fra Kinas provinsretter og særlige domstole
 - c) retten i øvrigt finder at skulle prøve.
- Holde opsyn med og kontrollere arbejdet i alle øvrige domstole i Kina.
- Afgive juridiske fortolkninger, beretninger og svar på konkrete spørgsmål, som måtte opstå i forbindelse med behandlingen af retssager.

I det kinesiske justitsvæsen har man ret til at få en sag behandlet i to instanser. Det betyder, dels at en dom eller afgørelse fra en lavere domstol kan appelleres til en trindhøjere domstol, dels at en dom eller afgørelse er endelig, når den er blevet behandlet i 2 instanser, eller ikke er blevet anket inden ankefristens udløb. Domme og afgørelser afsagt af den kinesiske højesteret bliver dog endelige umiddelbart efter afsigelsen.

Det kinesiske retssystem baserer sig alene på love og regler, mens domstolsafgørelser ikke tillægges nogen generel retsskabende værdi (dvs. ingen "stare decisis" doktrin). Dette betyder, at princippet om, at

afgørelser fra højere instanser er bindende for lavere instanser, ikke er gældende i Kina. Kun udvalgte afgørelser fra den kinesiske højesteret og provinsretterne bliver offentliggjort.

Den offentlige anklagemyndighed

Parallelt med det almindelige domstolssystem findes den offentlige anklagemyndighed, også kaldet "People's Procuratorates". Den øverste anklagemyndighed kaldes tilsvarende for "Supreme People's Procuratorate".

Foruden at have det overordnede ansvar for at føre straffesager og bekæmpe korruption, bestikkelse, skatteunddragelser og anden økonomisk kriminalitet, fører den offentlige anklagemyndighed tilsyn med fængselsvæsenet og arbejdslejrene.

"Supreme People's Procuratorate" refererer direkte til Folkekongressen og Den Stående Komité.

Regeringsmyndigheder på provins- og kommuneniveau

Kina har 22 provinser, 5 selvstyrende regioner, herunder Tibet, samt 4 kommuner, som hører direkte under Statsrådet, blandt andre Beijing og Shanghai.

Guvernører for provinser og selvstyrende regioner samt borgmestrene for de centralt styrede kommuner udpeges af centralregeringen i Beijing efter enstemmig indstilling fra Folkekongressen.

Provinserne og de selvstyrende regioner er inddelt i præfekturer, amter og større byer, og amterne er igen inddelt i bydistrikter og mindre byer.

Kommunerne direkte under centralregeringen og store byer er inddelt i distrikter og amter. Præfekturer er inddelt i amter og større byer.

Der er folkekongresser i provinser, selvstyrende regioner, kommuner direkte under centralregeringen, selvstyrende præfekturer, amter, større byer, kommunale distrikter, kommuner og mindre byer. Folkekongresserne over amtsniveau har også en stående komité.

Folkekongresserne er ansvarlige for, at love og regler implementeres og overholdes indenfor deres administrative område. De kan udstede beslutninger og vedtage planer for den lokale økonomiske og kulturelle udvikling og udviklingen i den offentlige service. Folkekongresser etableret i provinser, selvstyrende regioner, kommuner direkte under statsadministrationen og provinshovedstæder såvel som store byer kan vedtage lokale forskrifter tilpasset de lokale økonomiske, politiske og kulturelle forhold.

Folkekongresserne udnævner også de ledende embedsmænd (guvernører, viceguvernører, borgmestre, viceborgmestre mv., retspræsidenter og chefanklagere) på deres respektive niveauer. Selvom de fleste forvaltninger ledes af udnævnte embedsmænd, afholdes der direkte valg i visse forvaltninger på lavere niveau.

Hong Kong og Macau

Selvom Hong Kong og Macau nu er en del af Kina, har de fortsat status af særlige administrative regioner (SARs). De har en vis grad af selvstyre, da de har deres egen regering og forfatning. De er dog underlagt kinesisk kontrol for så vidt angår udenrigspolitik og national sikkerhed, og de øverste embedsmænd er udpeget af centralregeringen.

Hong Kong og Macau har også deres egne retssystemer baseret på henholdsvis britiske common law-traditioner og portugisiske civil law-

traditioner, og er dermed ikke underlagt den kinesiske højesteret og offentlige anklagemyndighed.

Ofte stillede spørgsmål

1. *Kan man forvente en retfærdig rettergang ved en kinesisk domstol?*

Som udgangspunkt kan man regne med en fair rettergang i store byer som Beijing, Shanghai, Guangzhou og Shenzhen. I disse byer er domstolene normalt bedre udstyret og uddannet til at behandle de fleste forretningsmæssige retstvister på en juridisk forsvarlig måde end de fleste andre steder i landet.

Man skal dog ikke forvente, at domstolene i Kina lever op til de krav om upartiskhed og uafhængighed, som gælder i de fleste vestlige lande. Manglen på en reel magtbalance i det kinesiske politiske og juridiske system, dårligt betalte og uddannede dommere samt stærke økonomiske og politiske interesser i lokalsamfundet kan gøre det svært for en dommer altid at træffe afgørelser, som udelukkende er baseret på fortolkning af gældende ret.

2. *Er anlæg af retssag den sædvanlige måde at løse tvister på i Kina?*

I Kina har man ikke den samme tradition for at anvende domstole til at løse tvister som i de fleste andre lande. I stedet er det normalt at løse konflikter ved forhandlinger, enten direkte mellem de uenige parter eller ved inddragelse af en mægler.

Siden Kina åbnede op for omverdenen for over 30 år siden, og den deraf følgende indførelse af et stort antal nye love, er der sket et skifte i kinesernes indstilling til konfliktløsning. I dag er der

brug for formelle konfliktløsningsorganer som aldrig før i Kinas historie, og mange kinesiske og udenlandske virksomheder anvender da også de kinesiske domstole til at afgøre retstvister, til trods for de usikkerheder, som stadig er forbundet hermed.

For at opnå en mere retfærdig, hurtigere og fleksibel tvistløsning end den, som de kinesiske domstole kan tilbyde, vælger udenlandsk ejede virksomheder ofte at indføre en voldgiftsklausul, når kontrakter af større værdi indgås. I Kina findes der mange lokale voldgiftsinstitutioner, om end kun to af dem er internationalt anerkendte. Det drejer sig om "China International Economic and Trade Arbitration Commission" og "China Maritime Arbitration Commission".

3. *Har alle domstole i Kina kompetence til at behandle retssager, der involverer en udenlandsk ejet virksomhed?*

Nej, ifølge den kinesiske retsplejelov er det kun provinsretterne og de overordnede byretter, som må behandle førsteinstanssager, der involverer udenlandske interesser. De underordnede byretter må dog behandle sådanne sager, hvis de får særlig tilladelse fra Kinas statsråd.

4. *Hvordan er mulighederne for at få fuldbyrdet en afsagt dom i Kina?*

Selv med en klar dom i hånden kan det i visse situationer være svært eller ligefrem umuligt at få den nødvendige hjælp til at gennemtvinge den.

Det bunder imidlertid ofte mere i den udbredte korrupktion, lokale protektionisme og interessekonflikter end i manglen på formelle retshåndhævelsesmuligheder i loven. Selvom den kinesiske regering er bekendt med disse problemer og har iværksat en

række tiltag for at forbedre situationen, så er problemerne stadig meget aktuelle i Kina, især uden for de store byer.

Nyttige links

Rådgivning og hjælp til etablering af virksomhed i Kina

- www.capitallaw.cc
Capital Associates' hjemmeside.
- www.ncochina.com
NCO Chinas hjemmeside.

Offentlige myndigheder og organisationer

- <http://english.gov.cn/index.htm>
Den kinesiske centralregerings officielle hjemmeside.
- www.china.org.cn
Hjemmeside oprettet af den kinesiske regering med nyheder og information om Kina.
- www.fdi.gov.cn
Det kinesiske handelsministeriums hjemmeside rettet mod udenlandske investorer.
- <http://english.mofcom.gov.cn/>
Det kinesiske handelsministeriums officielle hjemmeside.
- www.chinainvest.com.cn
China International Electronic Commerce Centers hjemmeside.
Indeholder nyheder og information om investeringsprojekter i Kina.
- www.tdctrade.com
Hong Kong Trade Development Councils hjemmeside.
Indeholder information om samhandelsaftalen mellem Kina og Hong Kong (CEPA).

- www.tid.gov.hk/english/cepa/
Hong Kong Trade and Industry Department. Indeholder information om samhandelsaftalen mellem Kina og Hong Kong (CEPA) samt aftalerne i deres fulde ordlyd.
- www.ebeijing.gov.cn
Officielle hjemmeside for Beijing.
- www.shanghai.gov.cn
Officielle hjemmeside for Shanghai.
- www.adb.org
Asian Development Bank.
- <http://www.fmprc.gov.cn/ce/cedk/eng/>
Den kinesiske ambassade i Danmarks hjemmeside.
- www.eksportraadet.dk
Eksportrådets hjemmeside.

Andre kilder til information om Kina

- www.transparency.org
Hjemmeside for Transparency International, som er en koalition mod korruption.
- www.hoover.org/publications/clm
Hjemmeside for Hoover Institution of Stanford University. Information om kinesisk indenrigs- og udenrigspolitik.
- www.chinaeconomicreview.com
China Economic Review.
- www.worldbank.org/transitionnewsletter
Nyhedsbreve fra Verdensbanken om voksende økonomier.
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
U.S. CIA World fact book.

Logistik

- www.maps-of-china.com
Kort over kinesiske byer, provinser og regioner.
- www.primecargo.com
Prime cargo.
- www.dsv.com
DSVs hjemmeside.

Nyhedsmedier

- www.chinadaily.cn
China Daily. Den kinesiske regerings talerør på engelsk.
- www.scmp.com
South China Morning Post. Kinesisk avis på engelsk. Lidt mindre censureret end China Daily.
- www.shanghaidaily.com
Shanghai Daily. Kinesisk avis på engelsk.
- <http://english.peopledaily.com.cn>
People's Daily. Kinesisk avis på engelsk.

Handelskamre

- www.dccc.com.cn
Det danske handelskammer i Kina.
- www.europeanchamber.com.cn
Det europæiske handelskammer i Kina.
- www.swedishchamber.com.cn
Det svenske handelskammer i Kina.

Forkortelser

AIC	Administration of Industry and Commerce
AMEA	Anti-Monopoly Law Enforcement Agency
ASBE	Accounting Standards Business Enterprises
BLTB	Beijing Local Tax Bureau
CAS	Chinese Accounting Standards
CBRC	China Banking Regulatory Commission
CCPIT	China Council for the Promotion of International Trade
CEPA	Closer Economic Partnership Arrangement
CIETAC	China International Economic and Trade Arbitration Commission
CJV	Contractual or Cooperative Joint Venture
CO (CEPA)	Certificate of Hong Kong Origin (CEPA)
COFCOM	Commission of Commerce
CPA	Certified Public Accountant
CSRC	China Securities Regulatory Commission
DTT	Double Taxation Treaty
EJV	Equity Joint Venture
EPZ	Export Processing Zones
FESCO	Foreign Enterprise Service Corporation
FIE	Foreign Invested Enterprise
FIP	Foreign Invested Partnership
FR	Fabriksregistrering hos TID (CEPA)
HKTDC	Hong Kong Trade Development Council
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
LoI	Letter of Intent
MII	Ministry of Information Industries
MOFCOM	Ministry of Commerce
MoLSS	Ministry of Labour and Social Security
NDRC	National Development and Reform Commission
NPC	National People's Congress (Folkekongressen)
PBOC	People's Bank of China
PRC	People's Republic of China
RMB	Renminbi (international forkortelse CNY)
RO	Representative Office

ROOs	Rules of Origin (CEPA)
SAFE	State Administration of Foreign Exchange
SAIC	State Administration of Industry and Commerce
SAR	Special Administrative Region (Hong Kong og Macau)
SAT	State Administration for Taxation
SIPO	State Intellectual Property Office of the PRC
TID	Hong Kong Trade and Industry Department
TRIPs	Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (aftale under WTO)
WFOE	Wholly Foreign Owned Enterprise
WIPO	World Intellectual Property Organization
WTO	Verdenshandelsorganisationen

Inspirationskilder

Vi har navnlig fundet inspiration til håndbogen på de hjemmesider, som er anført under "Nyttige links". Herudover er der anvendt diverse præsentationsmaterialer samt Danmarks Nationalbank, Kvartalsoversigt 1. kvartal 2009.

Sidst men ikke mindst har vi gjort brug af den mangeårige erfaring Capital Associates og NCO China har opnået i forbindelse med rådgivning af kunder.

Kontaktoplysninger

Beijing

Capital Associates

Tlf: + 86 8447 9588

Email: lukalu@capitallaw.cc

www.capitallaw.cc

NCO China, Beijing

Tel: + 86 10 8447 8118

Email: enquiry@ncochina.com

www.ncochina.com

Shanghai

NCO China, Shanghai

Tlf: + 86 21 51699589

Guangzhou

NCO China, Guangzhou

Tlf: + 86 20 8751 4381

Tianjin

NCO China, Tianjin

Tlf: + 86 22 8210 1281

Danmark

NCO (China Consult APS)

Tlf: + 45 3917 9895

NCO China er en del af AFP Group, som har kontorer i
Hong Kong - Taipei - Singapore - New Delhi – Zurich